

УДК 373.2
В38

*Серія «ЗДО. Вихователю»
Заснована 2018 року*

Веселинки щохвилинки [Текст] / уклад. В. С. Ульянова. —
В38 Х. : Вид. група «Основа», 2018. — 158, [2] с. — (Серія «ЗДО.
Вихователю»).

ISBN 978-617-00-3792-3.

Видання містить значний обсяг теоретичного та практичного матеріалу для організації різноманітних форм роботи з дітьми у дитячому садку, зокрема сценарії свят, розваг, інсценізації, добірку дитячого фольклору (народні ігри, лічилки, скоромовки, загадки, прислів'я й приказки та ін.), вірші тощо.

Видання допоможе як вихователям-початківцям, так і досвідченим педагогам урізноманітнити та поживити всі напрями діяльності із забезпечення повноцінного інтелектуального, особистісного й фізичного розвитку дітей та їхнього залучення до загальнолюдських цінностей.

Для вихователів і музичних керівників закладів дошкільної освіти.

УДК 373.2

ISBN 978-617-00-3792-3

© Ульянова В. С., укладання, 2018
© ТОВ «Видавнича група «Основа», 2018

Зміст

ПЕРЕДНЄ СЛОВО	5
БЛАГОДІЙНІ ЗВУКИ	7
Звуки й музика в повсякденному житті дітей	7
Пісеньки з елементарними рухами	9
Музикотерапія	10
Формування зв'язного мовлення з використанням музичної діяльності	13
СВЯТА Й ДОЗВІЛЛЯ	15
Свято «Український фольклор у дитячому садку» (для дітей 5—6-го років життя)	18
Весела Масляна (розвага для дітей 4—5-го років життя)	21
Світлий Великдень (розвага для дітей 5—6-го років життя)	24
ТЕАТРАЛІЗОВАНА ДІЯЛЬНІСТЬ	31
Кривенька качечка (інсценізація української народної казки)	31
Пан Коцький (інсценізація української народної казки)	36
На волі (інсценізація за оповіданням Марійки Підгірянки)	41
Лисичка та Журавель (інсценізація української народної казки)	42
Сірко (інсценізація української народної казки)	43
Інсценізації віршів	45
Як Шершень вірш писав (за віршем А. Вольського у перекладі Б. Чалого)	45
Сперечався з Сонцем Сніг (за віршем А. Малишка)	46
Іде Кіт через лід (за віршем М. Вінграновського)	47
УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ І ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ	49
Дитячий фольклор та особливості його використання	49
Фольклорна скарбничка	57
Народні ігри	57
Лічилки, жмурилки	61
Заклички, примовки	67
Дражнилки	70
Скоромовки	72
Загадки	78
Явища природи	78
Людина	84
Рослини	85
Тварини	91
Різне	97

Календарно-обрядові пісні	104
Веснянки, гаївки	104
Петрівки	107
Купальські пісні	108
Жниварські пісні	108
Колядки	110
Щедрівки	111
Засіванки	113
Прислів'я й приказки	115
Явища природи	115
Рослини	115
Тварини	115
Батьківщина	116
Мати	116
Здоров'я	116
Товаришування	116
Мова, слово	116
Книга	116
Розум	117
Доброта — злість	117
Правда — кривда	117
Праця, майстерність	117
Розваги, сміх	117
ПОЕТИЧНІ ТВОРИ ЯК ЗАСІБ ВИХОВАННЯ Й РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНЯТ	118
РОЗВИВАЛЬНІ ІГРИ ТА ВПРАВИ	141
Ігри на розвиток загальної моторики, координації рухів, орієнтування в просторі	141
Ігрові вправи на розвиток міміки та емоційної сфери	143
Вправи на розвиток м'язової системи, координацію рухів, слухову увагу	144
Ігрові вправи на розвиток мовленнєвого дихання	145
Вправи на активізацію мовлення	146
ДОДАТОК. КОНСПЕКТИ ІНТЕГРОВАНИХ ЗАНЯТЬ	147
Останній акорд осені (для дітей 4—5-го років життя)	147
Подорож до Різнобарвного королівства (для дітей 4—5-го років життя)	152
ЛІТЕРАТУРА	159

ПЕРЕДНЕ СЛОВО

Дитячий садок — найперше суспільне середовище, що має забезпечувати гармонійний розвиток дитини. Саме тут малеча починає опановувати життєво важливі знання, уміння й навички, залучається до загальнолюдських та національних цінностей, починає формуватися як свідомо особистість.

Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція) передбачає засвоєння її змісту як завершеного етапу, розрахованого на весь період дошкільного дитинства, сформованість мінімально достатнього та необхідного рівня освітніх компетенцій дитини, що забезпечує її повноцінний психофізичний та особистісний розвиток і психологічну готовність до навчання у школі.

Діти набувають певних компетенцій у різних видах діяльності (руховій, природничій, предметній, образотворчій, музичній, театральній, літературній, сенсорно-пізнавальній і математичній, мовленнєвій та ін.), із-поміж яких провідною є гра. Неможливо переоцінити важливість гри як розваги й навчання, ефективного засобу виховання, розвитку творчих здібностей, психічного й фізичного розвитку, джерела формування особистості.

Тому в арсеналі педагогів, які працюють з дітьми дошкільного віку, має бути якнайбільше різноманітних ігрових форм і елементів, зокрема з використанням музики (її передаванні в дії, міміці, жестах, рухах, співі), українського фольклору, дитячої поезії та ін. для поживлення навчально-виховного процесу, зацікавлення та вмотивування дітей до формування певних компетенцій.

Пропоноване видання містить значний обсяг саме таких матеріалів, згрупованих за розділами «Благодійні звуки», «Свята й дозвілля», «Театралізована діяльність», «Українська народна творчість і виховання дітей», «Поетичні твори як засіб виховання й розвитку дошкільнят», «Розвивальні ігри та вправи».

У кожному з розділів наведено практичні матеріали та методичні коментарі щодо їхнього використання у формуванні певної компетенції.

Так, розділ «Благодійні звуки» містить цікаву й корисну інформацію про значення звуків і музики в повсякденному житті дітей,

у ньому запропоновано пісеньки з елементарними рухами, а ще відомості про популярну оздоровчу методику — музикотерапію.

У розділі «Свята й дозвілля» подано практичні поради щодо організації свят і розваг для дітей різного віку, а також сценарії таких заходів.

Логічним продовженням цього розділу є «Театралізована діяльність», що містить інсценізації українських народних казок, авторських віршів тощо.

Роботі з дитячим фольклором присвячено розділ «Українська народна творчість і виховання дітей», у якому запропоновано значну кількість найкращих зразків різних жанрів фольклору, зокрема: народні ігри, лічилки, заклички, примовки, дражнилки, скоромовки, загадки, календарно-обрядові пісні, прислів'я й приказки.

Розділ «Поетичні твори як засіб виховання й розвитку дошкільнят» містить добірку жартівливих дитячих віршів, що є пропедевтикою сприймання та усвідомлення народної сміхової культури. Ці твори також допоможуть пожвавити побутові моменти, розважити дітей тощо.

Останній розділ — «Розвивальні ігри та вправи» — презентує різноманітні ігри та вправи різного спрямування.

У додатку подано конспекти інтегрованих занять.

Сподіваємося, що запропонований посібник допоможе вихователям дитячих садків у щоденній роботі та під час підготовки святкових заходів, спонукатиме до творчого пошуку й самореалізації в одній з найгуманніших та найважливіших царин — вихованні всебічно розвинених особистостей, гідних громадян нашої держави.

БЛАГОДІЙНІ ЗВУКИ

≡ Звуки й музика в повсякденному житті дітей ≡

Медики стверджують, що багато сучасних хвороб у дітей пов'язані саме з браком у їхньому житті життєдайних звуків, що потрібні для гармонійного фізичного й інтелектуального розвитку. Отже, благодійні звуки формують міцне фізичне здоров'я та розвивають здібності малюків.

Варто пам'ятати, що мовлення людини — сильний чинник, що впливає як на слухача, так і на мовця. Наш внутрішній стан, наші думки, ставлення до світу виявляються в змісті промови, в її інтонаційному забарвленні. А те, що ми говоримо і як це вимовляємо, так само відбивається на психологічному стані слухача, впливає на наші стосунки з ним. Наприклад, грубий, різкий голос дорослого може спричинити в дитини сильний переляк і стан заціпеніння. Постійно роздратований, незадоволений голос породжує у слухача відчуття, що його не люблять і не сприймають як особистість. А відмова в чому-небудь, виголошена спокійним, м'яким голосом, допомагає дитині легше примиритися з незадоволеністю.

Дзюркіт струмка, шелест листя, щебетання птахів, сюркотання цвіркуна й багато-багато інших звуків, поміж яких людина жила впродовж тисячоліть, сьогодні поступилися місцем агресивним звукам (ревінню реактивних літаків, гуркотінню автомобілів чи побутової техніки тощо). Замість ніжного співу матері дитина чує лайку, постріли й зойки нажаханих героїв телевізійних трилерів.

На жаль, дорослі не надають належного значення таким «дрібницям». Проте маємо усвідомити, що благозвучні звуки позитивно впливають на організм на фізіологічному рівні.

Тому вкрай важливо не тільки під час музичних занять, а й в ігровій діяльності, на прогулянках, під час самостійної художньої діяльності та ін. залучати дітей до співу, водіння хороводів, прослуховування музичних творів для дошкільнят, музикування на дитячих музичних інструментах.

Зразок використання гри на музичних інструментах на логопедичному занятті

Діти сидять на стільчиках. Логопед видає кожному музичний інструмент (бубон, барабан, ложки, металофон та ін.) і пояснює, що видобувати звук на інструментах можна однією або двома руками (наприклад, для маракасів, брязкалець потрібна одна рука, для ложек — обидві). Коли грають на барабані, бубні, одна рука притримує інструмент, а друга — виконує рух.

Примітка. Розподіляючи музичні інструменти, слід зважати на рухові можливості дітей.

Діти грають на інструментах, дотримуючи заданого ритму.

Вправу виконують за такими етапами:

- розучування ритму спільно з логопедом;
- прослуховування музичного супроводу;
- гра на музичних інструментах під музичний супровід.

Діти дуже люблять слухати. Необхідно більше співати їм без музичного супроводу (*a cappella*). При цьому важливо, щоб вони не тільки чули, а й розуміли зміст пісні, услухалися у звучання слів та словосполучень.

Музика так само, як художнє слово чи картина (ілюстрація), повинна стати для дітей способом виявлення почуттів, настрою, думок та ідей.

Варто пам'ятати, що слухання музики поряд з естетичним розвитком, а також розвитком творчих здібностей розширює кругозір, збагачує словниковий запас, сприяє розвитку мовлення дитини тощо.

Для кращого розуміння музичного твору (запам'ятовування пісні) можна асоціювати його з тим, що бачить дитина довкола, запропонувати їй намалювати те, про що вона чула.

Діти добре запам'ятовують пісні з мультфільмів, адже сприймають пісню образно, стосовно певного героя.

Слід прищеплювати дітям любов до пісні й танцю, насамперед народних, тому що народне мистецтво має надзвичайну художньо-виховну цінність.

Для набуття танцювальних навичок потрібно якомога більше розвивати в дитини потребу в рухах.

Пісеньки з елементарними рухами

Запропоновані пісеньки можна виконувати на початку будь-якого заходу.

Їжачок

Їжачок! Їжачок!
Піднімись, підберись!
Їжачок! Їжачок!
Разом з нами посміхнись!

Їжачок! Їжачок!
Навкруги озирнись!
Їжачок! Їжачок!
Щастям з нами поділись!

Живчики

Ніжки рухатись хотіли —
Тупотіли, тупотіли.
Ручки теж допомагали —
У долонечки плескали.

А голівонька кивала:
Вліво-вправо, вліво-вправо.
Ось такі у нас малята —
Жваві хлопчики й дівчата!

Гудок

Море зараз ми знімаєм,
Хвилі всі ми зображаєм.
Вліво-вправо нас гойдуло,
Чайка крилами змахнула,
Полетіла на димок.
А чи чули ви гудок?
— У-у-у-у. (*Усі разом гудуть.*)

Музикотерапія

Одним з перших пояснив лікувальний ефект музики Піфагор. Він стверджував, що музика підпорядкована вищому закону (математиці) й відновлює в організмі людини гармонію. А давньогрецький лікар Гіппократ лікував музикою безсоння та епілепсію.

Згодом учені довели, що музика може позбавляти втоми й заряджати людину енергією, позитивно впливати на систему кровообігу та дихання.

Звуки можуть заспокоювати чи збуджувати нервову систему, прискорювати чи уповільнювати роботу серця й дихання, підвищувати чи нормалізувати артеріальний тиск, спазмувати чи розслаблювати м'язи, підвищувати рівень ендорфіну (речовини, що виробляється в мозку й сприяє підвищенню життєвого тону людини, усуненню больового синдрому та ін.), регулювати температуру тіла, активізувати імунітет, стимулювати вироблення гормонів, що блокують стрес.

Музика здатна викликати різні емоційні стани (від умиротворення, спокою та гармонії до неспокою, пригніченості або навіть агресії).

Добираючи музичний супровід до занять чи розваг, педагог має зважати на те, що гучна музика, яка виражає агресивний настрій, позбавляє стану врівноваженості, спокою, навіть може спонукати до руйнівних дій. Особливо протипоказана така музика для гіперзбудливих, розгальмованих дітей зі слабким контролем, адже вона посилює негативні прояви у поведінці дитини.

Спокійні, мелодійні звуки, що викликають відчуття радості, спокою, любові, здатні гармонізувати емоційний стан слухача, а також стимулювати концентрацію уваги.

Сьогодні в усьому світі поширена оздоровча методика, що базується на невичерпних життєдайних можливостях музики. Її активно застосовують у роботі з дітьми дошкільного віку, зокрема в дитячих садках.

☑ **Музикотерапія** — це спеціалізована форма психотерапії, що базується на емоційному сприйнятті музики. Як провідний чинник впливу на розвиток дитини музикотерапія містить такі напрями, як:

- вокалотерапія (співи);
- музикотерапія в рухах (танці, музично-ритмічні ігри);
- музикування на музичних інструментах тощо.

Відповідь на запитання, чому музика сягає глибин нашої особистості, потрібно шукати в минулому, коли ми ще перебували в материнській утробі й відчували музику ритму материнського серця, музику її тіла, музику її дихання та голосу.

Жінка, яка носить у собі майбутнє життя, своїм духовним баченням ніби наносить «візерунки» на матрицю постнатального життя дитини.

У такий спосіб мудра природа готує дитину до сприйняття світу ще в утробі матері.

Методи музичної терапії можна розподілити на активну (експресивну) музикотерапію (коли діти беруть активну участь у музичній діяльності) й пасивну (рецептивну, коли дітям пропонують музику тільки слухати).

ПОРАДИ МУЗИКОТЕРАПЕВТІВ

Для поліпшення роботи розумових функцій особливо корисна музика В. А. Моцарта та А. Вівальді, що заспокоює, стимулює розвиток просторових уявлень, активізує творчі ділянки мозку. Її можна використовувати як фонову музику під час розв'язання різних завдань чи будь-яких видів діяльності.

Зменшують відчуття тривоги й невпевненості «Мазурка» Ф. Шопена, вальси Й. Штрауса, «Мелодії» (Фа мажор; Сі-бемоль мажор) А. Рубінштейна.

Сприяють загальному заспокоєнню Симфонія № 6 Л. ван Бетховена (ч. 2), «Колискова» Й. Брамса, «*Ave Maria*» Ф. Шуберта.

Сприяють зменшенню синдрому пригнічення, підвищенню апетиту, ритмічному диханню твори В. А. Моцарта, Ф. Шуберта, Й. Гайдна, вальси з балетів П. Чайковського, п'єса «Листопад. На трійці» з циклу П. Чайковського «Пори року», концерт «Весна» з циклу «Пори року» А. Вівальді, а також маршові мелодії.

Стимулюють концентрацію уваги, зосередженість п'єси з циклу «Пори року» П. Чайковського, «Місячне сяйво» К. Дебюссі, Симфонія № 5 Ф. Мендельсона.

Стимулюють мовленнєву активність твори В. А. Моцарта (Рондо «Турецький марш» та ін.), Прелюдія і fuga № 2, до мінор та Прелюдія і fuga № 6, ре мінор Й. С. Баха, «Молитва за Україну» М. Лисенка, «Щедрик» М. Леонтовича, «Гайліка» С. Людкевича, українські народні пісні («Вийди, вийди, сонечко» (обр. Л. Ревуцького), «Зайчику, зайчику» (обр. Я. Степового), «Комарик» тощо).

Цікаво, що оздоровчий ефект музикотерапії залежить також від музичного інструмента, на якому виконують музику. Наприклад:

- *фортепіано, акордеон* впливають на утворення жовчного соку, захищають слизову оболонку від поразки. Ефективний час доби — ранок;
- *гітара* утамовує роздратування й «розвантажує» серце. Ефективний час доби — опівдні;
- *флейта* відновлює функцію печінки. Ефективний час доби — вечір, ніч;
- *скрипка* активізує роботу тонкого кишківника. Ефективний час доби — день;
- *саксофон* поліпшує роботу нирок, «розбиває» камінці. Ефективний час доби — вечір;
- *труба* поліпшує роботу підшлункової залози. Ефективний час доби — ранок;
- *арфа* поліпшує дихання при астмі, бронхіті. Ефективний час доби — вечір;
- *барабан* зміцнює імунітет. Ефективний час доби — ранок.

Формування зв'язного мовлення з використанням музичної діяльності

На жаль, досі належною мірою не оцінено надзвичайних розвивальних можливостей музики, яку часто вважають прерогативою музичних керівників. Утім, саме вихователі мають змогу застосовувати музику протягом дня як чинник різнобічного розвитку малят.

Для того щоб підтримати в дітях їхні природні творчі прагнення й прояви, потрібно запропонувати їм такі засоби, з якими вони зможуть творити й фантазувати.

Одним із таких засобів є музика.

Видатний український педагог Василь Олександрович Сухомлинський стверджував, що музика пробуджує енергію мислення навіть у найінертніших дітей. Музика формує естетичний смак, активізує потребу в самостійному та неординарному мисленні, збагачує внутрішній світ, розвиває творчу уяву. А для людини творча уява — це ключик, що відмикає двері у нове, досі незнане життя; це одна з неодмінних умов формування креативності.

Як слова і музика в пісні, так і мовлення й музика на занятті взаємопов'язані. Педагогом слід пам'ятати про це й усвідомлювати власну відповідальність за будь-який коментар до музики — адже саме він може закарбуватися у пам'яті дитини, позначитися на її уявленні про музичний твір на все життя.

Тому після прослуховування музики педагог має запропонувати дітям розповісти, які образи, картини, події «намалювала» їм музика. Можна запропонувати дітям уявити себе композиторами й вигадати власну назву до прослуханого твору чи свій варіант темпу музики тощо. Такі міні-ігри сприяють розвитку асоціативного мислення й творчої уяви дітей.

Доречно використовувати так звані словесні навігації — прості, короткі загадки та вірші, на які потрібно реагувати мімікою, рухами, жестами. Багатим матеріалом для інсценізації є народні пісні, потішки, приспівки, забавлянки, заклички.

Наприклад, дівчинка бере ляльку, «умиває», приспівуючи:

Водичко, водичко,
Умий Галі личко,
Щоб очки ясніли,
Щоб щічки рум'яніли,
Щоб сміявся роток,
Щоб кусався зубок.

Вокальні навички дошкільників удосконалюють під час складання пісенних відповідей. Можна ставити дітям музичні запитання: «Зайчик, Зайчик, де бував?». Діти імпровізують: «Я в садочку танцював!».

До ефективних інструментів навчання та виховання належать також музичні ігри, що є невичерпним джерелом вражень, думок, емоцій, запитань, дій, способів розв'язання різних проблем.

Можна також запропонувати малютам **танок-гру «Осінні листочки»**, що діти виконують під музичний супровід, наспівуючи разом із вихователем.

Листочки над нами кружляють, (Кружляють із піднятими руками.)

Листочки на землю лягають. (Присідають.)

Вони з височини злетіли. (Тягнуться вгору, стають навшпиньки.)

Листочки кружляти хотіли. (Кружляють із піднятими руками, виконуючи плавні рухи руками праворуч, ліворуч.)

Завдяки музичній грі педагог отримує необмежені можливості у створенні умов для гармонійного розвитку та прояву творчих сил дитини.

Неможливо переоцінити значення музики для розвитку слухового сприймання. Тому доцільно влаштовувати для дітей музичні хвилинки, під час яких педагог пропонує дітям розташуватися на килимі (сісти або лягти), бажано із заплученими очима, та уважно прослухати музику.

СВЯТА Й ДОЗВІЛЛЯ

Свято в дитячому садку — це гра, веселе дійство. Викликаючи емоції радості, свята допомагають закріпити знання дітей про навколишній світ, розвивати мовлення, творчу ініціативу та естетичний смак дітлахів. Тому в роботі з дітьми важливою є організація свят і дозвілля, наприклад, за тематикою української календарної обрядовості. Дозвілля мають на меті викликати у дітей бадьорий, веселий настрій, створити умови для виявлення творчих здібностей, пробудження відчуття радості й задоволення від цього.

Дозвілля можуть різнитися за тематичним і функціональним призначенням.

Українська народна календарна обрядовість передбачає такі різновиди дозвілля для дітей дошкільного віку:

- підготовлені дорослими для дітей (без участі останніх);
- організовані дорослими спільно з дітьми;
- для дітей однієї вікової групи;
- для дітей різного віку.

Дозвілля, підготовлене дорослими для дітей без участі малюків, можна організовувати для всіх вікових груп — із різним рівнем складності сюжету (сценарію). Проводячи такий захід для вихованців молодшого й середнього віку, дорослі звеселяють малюків, подаючи цікавий пізнавальний матеріал у невимушеній грайливо-дотепній формі.

Наприклад, дозвілля на тему «У гостях у майстрів» можна проводити на майданчику, що імітує сільську вулицю. Уздовж неї — хатинки майстрів (столяра, гончаря), біля яких — ряддя праці для виготовлення й оздоблення народних іграшок.

Під час заходу дорослі виконують народні пісні («Столярики-молодці» та ін.). На прохання ведучого (вихователя або когось із батьків) «майстри» розповідають про народну іграшку, особливості її виготовлення й оздоблення.

Таке дозвілля можна урізноманітнювати, ускладнюючи зміст сценарію: поряд із дорослими «майстрами» можуть працювати їхні помічники — діти, які виконують різні функції: граються, співають, читають фольклорні твори напам'ять тощо.

Доцільно у таких дозвіллях використовувати інсценування народних пісень (наприклад, у старшій групі — «Чорнобривий корольок», «Шевчик», «Чорний баран», «Подоланочка» тощо).

Дозвілля, що проводять напередодні великодніх свят, можна присвятити писанці, а сценарій урізноманітнити малими фольклорними творами, зокрема: загадками, віршами, прислів'ями тощо.

Дуже цікавим для дітей є захід **«Різдвяний вертеп»**. Це — театралізоване дійство має глибоке пізнавальне значення, адже вводить дітей у світ складних історичних і релігійних подій, що в молодшій і середній групах перевищують за змістом можливості самостійного пізнання дітей.

Найбільшу цінність має дозвілля, що проводять за активної участі дітей різних вікових груп.

Наприклад, дозвілля **«А вже весна»** проводять на майданчику-галявині двоє ведучих — вихователь і дитина старшого дошкільного віку. Якщо дозвілля об'єднує дорослих і дітей, до сценарію можна додати таких персонажів, як бабуся Ганна, бабуся Ярина, бабуся Олена, дід Олекса та ін.

Дозвілля, що організовують діти, можна проводити виключно за їхньої ініціативи. Це — найрізноманітніші заходи, зокрема:

- концерти улюблених пісень, усної народної творчості;
- вечори народних танців, ігор, забав;
- лялькові вистави тощо.

Завдання вихователя: дібрати для дітей відповідний музичний супровід; підготувати атрибути, костюми.

Особливим є дозвілля з використанням музичних інструментів, якому передують відповідна підготовка: систематичні заняття з дітьми з метою опанування гри на музичних інструментах.

Організуючи дозвілля, вихователь має стимулювати самостійність дітей. У молодшій групі це виявляється в тому, що малюки відповідають на запитання вихователя, подають окремі репліки, плескають у долоні, коли це доречно, підспівують знайомі пісні, мелодії.

Вихованців середньої групи варто активно залучати до підготовки заходу, доручаючи їм дібрати потрібні іграшки й атрибути для театралізованого дійства, оновити костюми або їхні елементи для ляльок та для себе. Вихователь може залучати дітей до складання сценарію дозвілля, програми концерту.

Наприклад, дозвілля **«Ой на Івана, ой на Купала»** засноване на знайомому дітям фольклорному матеріалі. Захід проводять на території дошкільного закладу. Дорослі заздалегідь прино-

сять сухе деревце. Це — Купайло, довкола якого обмітають землю, кладуть в'язочки чебрецю, м'яти, гілки якого завітчують волошками, чорнобривцями. На вершечок виставляють вінки з калини та барвінку. Дівчатка також надягають вінки, беруться за руки й починають водити хороводи. За сценарієм, діти самостійно групуються у хороводи, ігри, стають до гурту, виконуючи улюблені пісні, а також читають твори дитячого фольклору напам'ять. Вихователь не повинен обмежувати їхньої творчості.

Підготовка дозвілля залежить від його змісту. Такі заходи, як вечорниці, народні обряди й дійства, не потребують серйозної підготовки. Їх проводять одразу після свята, коли діти ще пам'ятають його улюблені фрагменти й охоче їх повторюють.

Інші види дозвілля потребують тривалої й ретельної підготовки репертуару, певного часу для розуміння його змісту, роботи з дітьми як на заняттях, так і в повсякденному житті.

Дозвілля, що не передбачає спеціальної підготовки, можна проводити щотижня, а складніші розваги комплексного змісту, для яких необхідна попередня підготовка, проводять раз на півтора місяця, зважаючи на дати обрядового календаря.

Особливе місце посідає **свято Матері (День матері)**. Воно не є календарно-обрядовим, але, за традицією, його відзначають першої неділі травня.

До 1939 року в Україні воно було всенародним, оскільки наш народ завжди глибоко шанував матір як продовжувачку роду, берегиню буття. Свято відзначали у рідній домівці. Із відродженням українських національних традицій сьогодні відроджується і свято Матері.

Для проведення святкового заходу залу прикрашають як традиційну українську оселю — вишитими рушниками, керамічним посудом, в'язками трав-оберегів, образом Божої Матері.

Таке свято можна проводити також під назвою **«Чому ми матір називаємо святою...»**. Його організують для всіх вікових груп, добираючи відповідний матеріал.

Проведення заходу на високому рівні потребує злагодженої співпраці вихователя й музичного керівника, а за потреби — також батьків. Емоційне спілкування вихователя й батьків із дітьми напередодні свята стимулює особливий інтерес до його змісту, допомагає глибше осмислити повідомлюваний матеріал, дійти морально-естетичних висновків і визначитися щодо ставлення до нього, тобто закласти основи моральних уявлень та почуттів.

